

Vysoké stavy zvěře poškozují přírodu, upozorňují vědci

Kopytníci jsou důležitou součástí naší přírody i kulturní krajiny. Pastvou udržují suché trávníky a lesní světliny a jejich biologickou rozmanitost. Současné stavy zvěře jsou však neúnosně vysoké. Zvěř působí velké škody na zemědělských kulturách i v lesích a poškozují také přírodu v chráněných územích, upozorňuje [prohlášení České botanické společnosti](#).

Přemnožení jeleni, daňci, srnci, mufloni a divoká prasata ničí přirozené zmlazení dřevin. Bez oplocení není na většině území České republiky možné obnovit les výsadbou listnatých dřevin a místy je nutné oplocovat dokonce i výsadby jehličnanů. Tyto enormní náklady nesou vlastníci lesů, zemědělci, soukromníci, obce i stát. Situace je nepříjemná dlouhodobě, a zejména dnes, kdy je potřeba zalesnit obrovské plochy hospodářských lesů zničených lýkožroutem. V minulosti omezovaly stavy kopytníků velké šelmy, později převzal tuto povinnost na sebe člověk – myslivec. Myslivost má pro současnou krajinu nenahraditelný význam, pokud se ovšem vykonává tak, aby nezpůsobovala škody na majetku a nepoškozovala stav přírodního prostředí.

Místy jsou stavy zvěře tak vysoké, že se hrubě a zřejmě nenávratně poškozují nejen mladé stromy nebo populace rostlin v lesním podrostu, ale celé přírodní biotopy, nezřídka i v chráněných územích zřízených k jejich ochraně. Zatímco hospodářské škody jsou předmětem intenzivní diskuse v médiích, škody na přírodě stojí stranou pozornosti. To se týká volné krajiny a v extrémní míře se to projevuje v oborách jak v soukromém, tak ve státním vlastnictví.

Flagrantní případ ničení chráněné přírody představují obory Bulhary a Klentnice na Mikulovsku, které jsou na pozemcích ve vlastnictví České republiky a hospodaření na nich bylo svěřeno státnímu podniku Lesy České republiky. Obory se nacházejí ve druhé zóně chráněné krajinné oblasti Pálava, nárazníkové zóně biosférické rezervace Dolní Morava a evropsky významné lokalitě Milovický les. Ani to však tamní teplomilné doubravy, panonské dubohabřiny, stepní trávníky a desítky ohrožených druhů rostlin a živočichů nechrání před ničením enormními stavy jelenů, daňků a muflonů. Spaseno je keřové patro, na velkých plochách lesa i bylinný podrost a z většiny míst zmizely vzácné a chráněné druhy rostlin, jejichž výskyt dříve zaznamenávaly generace botaniků. Místo nich se šíří plevelné druhy, často cizokrajného původu. „V podobném stavu byl Milovický les koncem osmdesátých let, ale přechodné snížení stavů zvěře v následujícím období situaci mírně zlepšilo. Dnes je stav obor bohužel horší než na konci období normalizace,“ říká Jiří Danihelka, který jako botanik Správy CHKO Pálava vliv oborní zvěře na vegetaci Milovického lesa podrobně studoval před 30 lety ve spolupráci s Milanem Chytrým, profesorem Masarykovy univerzity a místopředsedou České botanické společnosti.

Nová [studie](#), založená na srovnání záznamů vegetace na trvalých plochách uvnitř obor a před oborním plotem, jasně ukázala, že hlavní příčinou současného žalostného stavu jsou enormní stavy zvěře. „Porovnávali jsme strukturu lesního podrostu a výskyt ohrožených druhů rostlin v letech 2013 a 2018, a to jak v oborách, tak v jejich okolí,“ vysvětluje Helena Prokešová, členka České botanické společnosti a botanička Správy CHKO Pálava, spoluautorka studie. I když některé spekulace zveřejněné nedávno v médiích přičítají vinu za současný stav nedostatku srážek v posledních letech, negativní změny se projevují především v oborách, což ukazuje na neúměrně vysoké stavy zvěře jako jejich hlavní příčinu. „Stačí se zajít podívat k obornímu plotu, který odděluje běžný les od lesa s holou půdou bez jakéhokoliv podrostu,“ doplňuje Prokešová.

Situace je vážná, a bude-li dosavadní způsob hospodaření pokračovat, hrozí nevratné poškození cenných přírodních biotopů. Jediné východisko je neprodleně snížit současné stavy zvěře, které výrazně převyšují to, co dané ekosystémy snesou. Česká botanická společnost proto podporuje [rozhodnutí Agentury ochrany přírody a krajiny ČR](#) o omezení činnosti na základě správního řízení podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Toto rozhodnutí by mělo vést k úpravě hospodaření s lovnou zvěří tak, aby přestala být porušována česká legislativa a směrnice Evropské unie o ochraně přírodních stanovišť.

Kontakty:

prof. RNDr. Milan Chytrý, Ph.D.

Masarykova univerzita, Brno, místopředseda České botanické společnosti
chytry@sci.muni.cz, tel. 778 882 218

ing. Jiří Danihelka, Ph.D.

Masarykova univerzita, Brno, člen hlavního výboru České botanické společnosti
danihel@sci.muni.cz, tel. 728 151 705

Mgr. Helena Prokešová

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Pálava, Mikulov,
spoluautorka studie Změny vegetace v evropsky významné lokalitě Milovický les
helenapro@seznam.cz, tel. 731 679 942

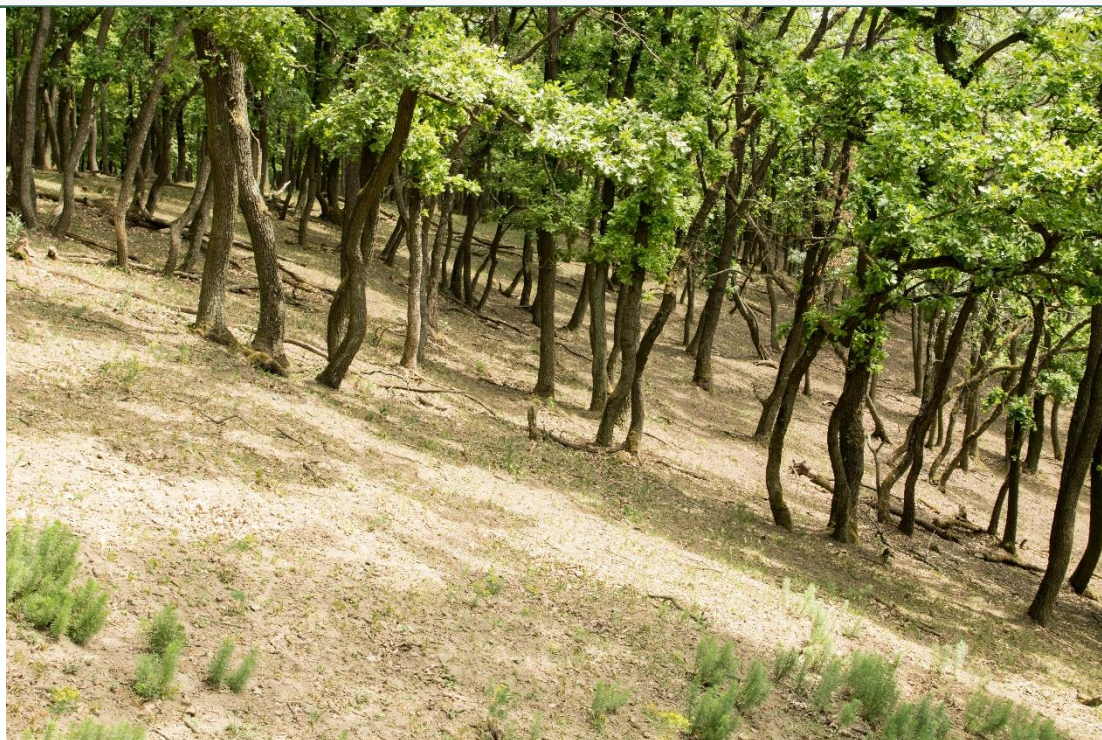
Odkazy:

[Stanovisko ČBS k ohrožení přírodních biotopů nadměrnými stavy zvěře v chráněných územích](#)

Studie: [Změny vegetace v evropsky významné lokalitě Milovický les \(Chytrý & Prokešová, 2020\)](#)

Tisková zpráva AOPK ČR: [Rozhodnuto: v Milovickém lese by se mělo hospodařit šetrněji](#)

Fotografická příloha

Stepní světlina a teplomilná doubrava v oboře Bulhary (EVL Milovický les) poškozená nadměrnými stavy jelenů a daňků. Ze stepních a hájových druhů přežívá jen pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*) a hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), kterým se zvěř vyhýbá, protože jsou jedovaté. Půdní povrch zbavený vegetace je ohrožen erozí. Zvýšený povrchový odtok srážkové vody ještě zesiluje ohrožení biotopu suchem. Souřadnice: 48°49'28" s. š., 16°41'55" v. d. Foto K. Chytrý 9. 5. 2020.

Obora Bulhary (EVL Milovický les) v květnu 2021. Vegetace na místech, kam má zvěř přístup, je úplně vypasena, ačkoli letošní jaro je chladné a relativně vlhké. V oplocenkách na místech chráněných plotem před přístupem zvěře často převládají porosty kopřiv a dalších rumištních nebo plevelných rostlin. Foto: archiv České botanické společnosti, květen 2021.

Další fotografie jsou k dispozici na <https://botanospol.cz/cs/node/6377>